

ДЕРЖАВНИЙ БОРГ УКРАЇНИ І ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА УПРАВЛІННЯ НИМ

Державний борг є об'єктивним економічним явищем, зумовленим залученням державою додаткових фінансових ресурсів для забезпечення реалізації функцій і завдань, покладених на неї.

Сучасна економічна ситуація в Україні показує, що важливим фактором, який гальмує розвиток країни, є надмірне зростання боргового навантаження, залучення коштів на лише частково вигідних умовах поряд із неефективним та нецільовим їх використанням. Це перешкоджає довгостроковому економічному зростанню та погіршує стан фінансової безпеки. Тільки ефективна боргова політика зможе підвищити рівень боргової безпеки держави і дасть змогу знизити розмір дефіциту Державного бюджету України, сприяти економічній міцності країни [1].

Протягом 2009-2017 років обсяг державного та гарантованого державного боргу України зріс з 316 884,6 млн.грн до 2 141 674,4 млн.грн. Міністерство фінансів прогнозує зростання граничного розміру гарантованого державою боргу до кінця 2018 року у 2,3 рази. Згідно з повідомленням служби Міністерства фінансів України, гарантований державний борг у 2018 році може зрости до 747,6 млрд.грн. Співвідношення державного боргу до ВВП, згідно повідомлення, виросте з очікуваного 75,6% у 2017 році до 82,4% до кінця поточного року. В цілому, до кінця 2018 року державний борг не повинен перевищити 2,756 трлн.грн.[2].

Таблиця 1

Державний та гарантований державний борг України у 2018 році (млн.грн) [3]

	загальний борг	зовнішній борг	внутрішній борг
на 31.12.2017 р.	2 141 674,4	1 374 995,5	766 678,9
на 31.01.2018 р.	2 131 849,5	1 373 182,8	758 666,7
на 28.02.2018 р.	2 068 614,3	1 310 043,8	758 570,5

Таблиця 2

Державний та гарантований борг України в розрахунку на одну особу [3]

станом на 2018 р.	на одну людину, грн	на одного працюючого, грн	Усього, млн.грн
Державний зовнішній борг	25 650	67 505	1 087 579
Державний внутрішній борг	17 580	46 265	745 375
Гарантований державою зовнішній борг	6 736	17 727	285 604
Гарантований державою внутрішній борг	313	825	13 292
Всього	50 279	132 323	2 131 849

Ефективність управління державним боргом залежить від низки факторів, які впливають на поточні і стратегічні його завдання і дають можливість здійснювати вчасні і ефективні заходи. На думку Г.В.Кучер – це: рівень і стабільність розвитку економіки України; розвиток ринку державних боргових паперів; фінансову стабільність держави; обсяги грошової та товарної маси в обігу; ставки позичкового проценту; рівень інфляції та інфляційних очікувань; рівень «доларизації» економіки; незалежність національної боргової політики від політики кредиторів; досконалість національного законодавства [4],[1]. Для оптимізації боргової політики України необхідно враховувати напрями реалізації грошово-кредитної і бюджетної політик, знижувати боргові ризики, підвищувати попит на боргові цінні папери держави за рахунок збільшення рівня їх ліквідності тощо.

1.Юрій С.М. Фактори впливу на державний борг України. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [www. economyandsociety.in.ua/journal/10_ukr/120.pdf](http://www.economyandsociety.in.ua/journal/10_ukr/120.pdf). 2.[Електронний ресурс]. – Режим

доступу: <https://ukr.segodaya/enews/minfin-dal-prognoz-po-gosdolgu-ukrainy-na-2018-god-1105175.html>
3.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cost.ua/budget/debt/> 4. Кучер Г.В. Ефективність системи управління державним боргом України /Г.В.Кучер,, Фінанси України. – 2012. - №6. – С. 44-57.

Л.Є. Фурдичко, Н. І. Дума
Національний університет «Львівська політехніка»

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РИНКУ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ

Актуальність теми визначена тим, що страхування життя виступає одним з головних механізмів акумуляції персональних ризиків та фінансових ресурсів для їх регулювання, а також відіграє вагомий роль в забезпеченні соціальної стабільності в державі.

Страхування життя - це вид особистого страхування, який передбачає обов'язок страхуваника здійснити страхову виплату згідно з договором страхування у разі смерті застрахованої особи, а також, якщо це передбачено договором страхування, у разі дожиття застрахованої особи до закінчення строку дії договору страхування та (або) досягнення застрахованою особою визначеного договором віку [1].

Страхування життя дає можливість звести до мінімуму ризики, які пов'язані із втратою громадянами доходу через втрату працездатності чи смерті годувальника у сім'ї, а також дозволяє забезпечити достойний рівень життя людини після виходу на пенсію. Окрім цього, ринок страхування життя виступає важливим джерелом довгострокових інвестицій, які спрямовуються в економіку країни.

Таблиця 1

Кількість страхових компаній в Україні

Кількість страхових компаній	Станом на 31.12.2015	Станом на 31.12.2016	Станом на 30.09.2016	Станом на 30.09.2017
Загальна кількість	361	310	323	296
в т.ч. СК "Life"	49	39	43	34
Співвідношення СК «Life» до загальної кількості, %	13,57	12,58	13,31	11,49

Джерело: сформовано автором на основі даних [2]

Протягом досліджуваного періоду 2015-2017 років кількість страхових компаній, що займаються страхуванням життя складає в середньому близько 12,74% серед усієї кількості страхових компаній України. За останні два роки цей показник істотно знизився на 1,82% у загальній структурі (або на 9 компаній в абсолютному виразі). Протягом досліджуваного періоду загальна кількість страхових компаній скоротилась на 18%, а страхові компанії «Life» – на 30,6%. Така ситуація певним чином зумовлена слабким інтересом населення до даного виду страхування. Відповідно на ринку залишаються лише ті страхові компанії, які мають достатні резерви та активи, які дозволяють їм вести рентабельну фінансову діяльність.

Серед проблем, які стримують розвиток страхування життя в Україні, можна назвати:

- Ø слабка довіра до страхових компаній з боку населення;
- Ø висока інфляція, нестабільність національної валюти, яка нівелює інвестиційну привабливість страхування;
- Ø недостатня ємкість страхового ринку;
- Ø суперечливе страхове законодавство;
- Ø низька спроможність населення та підприємств здійснювати покупку страхових послуг через відсутність вільних грошових коштів;